

Univerzitet u Beogradu
Filozofski fakultet
Odeljenje za psihologiju

Slobodan Marković

PSIHOLOGIJA OPAŽANJA

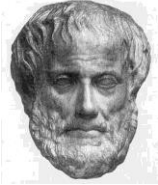
Tematske celine

PSIHOFIZIKA

ČULA

PERCEPCIJA

ČULNO ISKUSTVO U ISTORIJI FILOZOFIJE

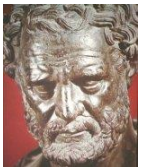
Aristotel: gnoseološki dualizam

PASIVNI RAZUM

*nous pathetikos,
intellectus possibilis*

AKTIVNI RAZUM

*nous poietikos,
intellectus agens*

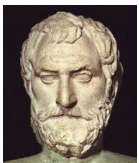

Demokrit

Sadržaj: **Senzacije**
Zakoni: **Asocijacije**

Fizika, svet draži
(*pojavnost stvari*)

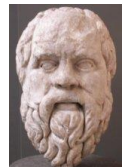

Tales

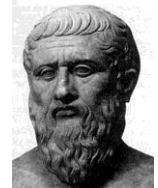
Sadržaj: **Pojmovi**
Zakoni: **Logika**

Metafizika, svet ideja
(*suština stvari*)

Sokrat

Platon

EMPIRIZAM

RACIONALIZAM

PASIVNI RAZUM

Sadržaj: **Senzacije**
Zakoni: **Asocijacije**

Fizika, svet draži
(pojavnost stvari)

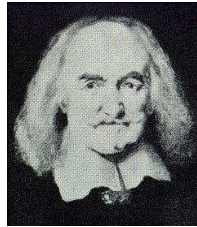
AKTIVNI RAZUM

Sadržaj: **Pojmovi**
Zakoni: **Logika**

Metafizika, svet ideja
(suština stvari)

EMPIRIZAM

Bacon, Hobbes, Locke, Berkely, Hume

PASIVNI RAZUM

AKTIVNI RAZUM

Sadržaj: **Senzacije**
Zakoni: **Asocijacije**

Sadržaj: **Pojmovi**
Zakoni: **Logika**

Fizika, svet draži
(*pojavnost stvari*)

Metafizika, svet ideja
(*suština stvari*)

EMPIRIZAM

Locke

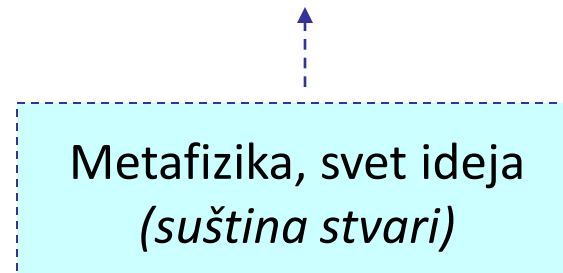
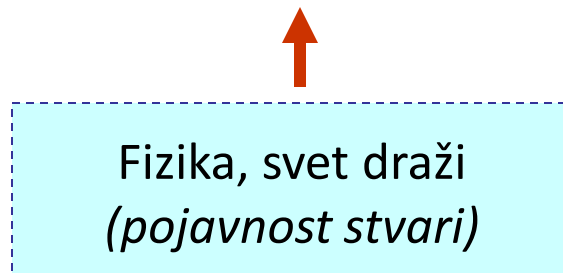
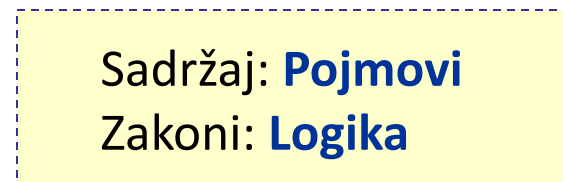
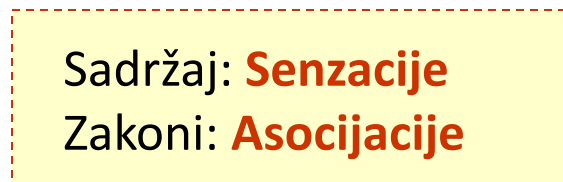

Ničeg nema u razumu...

... što nije bilo u čulima.

PASIVNI RAZUM

AKTIVNI RAZUM

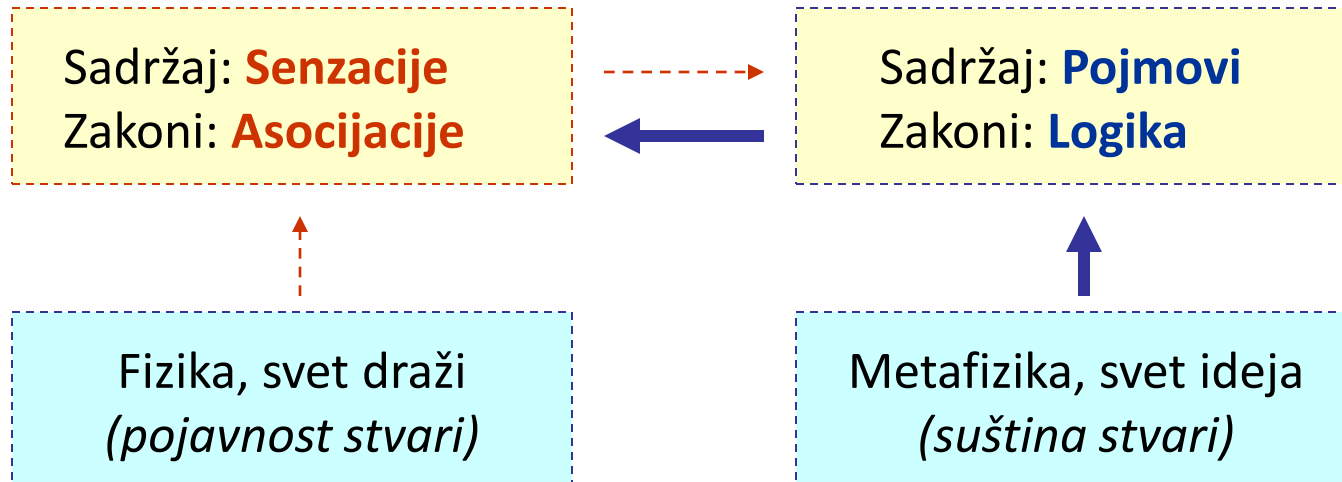
RACIONALIZAM

Descartes, Spinoza, Leibnitz

PASIVNI RAZUM

AKTIVNI RAZUM

DUALIZAM

1. **Ontološki dualizam:** pitanje KVALITETA SENZACIJE

Odnos fizičke stimulacije (*spoljašnjeg objekta*) i čulnog iskustva (*subjektivne senzorne svesti*).

2. **Gnoseološki dualizam:** pitanje primata ČULA - RAZUM

Odnos čulnog iskustva (*senzornih podataka*) i intelekta (*apstraktno pojmovno mišljenje*).

DUALIZAM

1. **Ontološki dualizam:** pitanje KVALITETA SENZACIJE

Odnos fizičke stimulacije (*spoljašnjeg objekta*) i čulnog iskustva (*subjektivne senzorne svesti*).

Šta daje specifičnost čulnom iskustvu?
Od čega zavisi KVALITET senzacije?

Fizička stimulacija (*primarni kvaliteti*) ili senzorni sistem (*sekundarni kvaliteti*)?

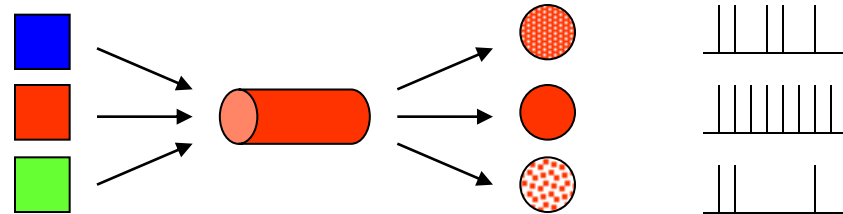
Neurofiziološki odgovor: Senzorni sistem!

NEUROFIZIOLOGIJA ČULA

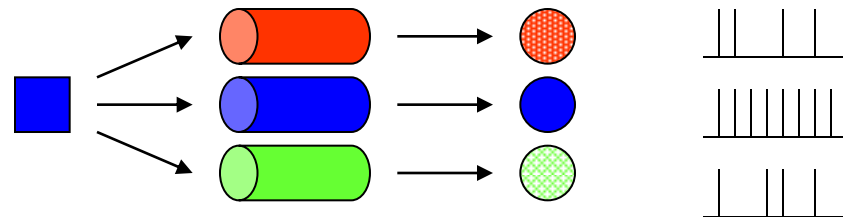

J. Müller (1833): Zakon specifične energije nerava

1. Različiti stimulusi => isto čulo = ista vrsta čulnog iskustva

2. Isti stimulus => različita čula = različite vrste čulnog iskustva

**Kvalitet oseta ne zavisi od svojstava draži,
već od specifične energije čulno-nervnog aparata!**

NEUROFIZIOLOGIJA ČULA

J. Müller (1833): Zakon specifične energije nerava

Šta je nosilac specifičnosti?

RECEPTORI (*von Frey*)

NERVNI PUTEVI (*Müller*)

KORTIKALNI CENTRI (*von Helmholtz*)

NEUROFIZIOLOGIJA ČULA

Kognitivna vrednost senzornih informacija

ADEKVATNE DRAŽI

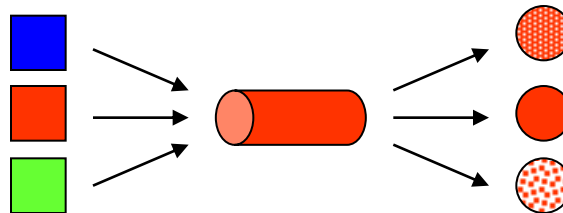
Kognitivna funkcija

Informacije o
spoljašnjem objektu

NEADEKVATNE DRAŽI

Iritiranje čula

Reakcija na
proksimalna zbivanja

EMPIRIZAM

Locke

Početni ontološki dualizam:

primarni (objektivni) – sekundarni (subjektivni) kvaliteti

Berkely

Konačni subjektivni idealizam:

Biti = biti opažen!

RACIONALIZAM

Descartes

Početni ontološki dualizam:

Res extensa (fizika, telo) – Res cogitans (duh, razum)

Konačni subjektivni idealizam:

Mislim, dakle postojim!

EMPIRIZAM

Rešenje gnoseološkog dualizma:

Primat ČULA

Locke

Ničeg nema u razumu što nije bilo u čulima.

RACIONALIZAM

... sem samog razuma!

Leibnitz

Rešenje gnoseološkog dualizma:

Primat RAZUMA

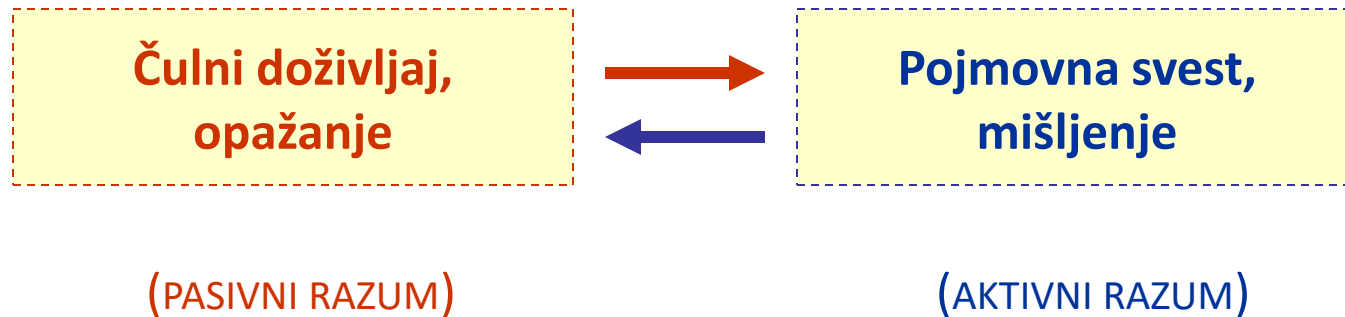
DIJALEKTIKA

Kant

Rešenje gnoseološkog dualizma:

Pojmovi bez opažaja su prazni (*nemaju sadržaj*), a opažaji bez konceptata su slepi (*nemaju formu*).

DIJALEKTIKA

Kant

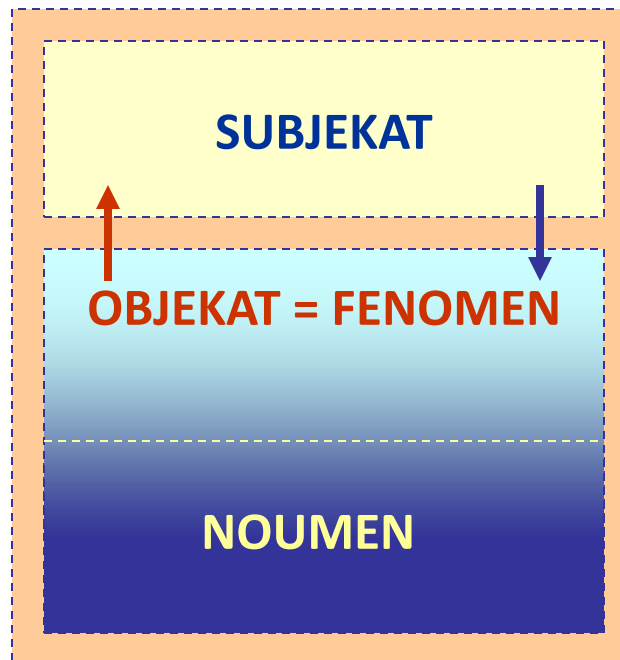

Rešenje ontološkog dualizma:

Objekat je definisan subjektom (*stvar za subjekta*), a subjekat objektom (*predmetnost svesti*).

Saznatljivo:
Posredovano subjektom

Nesaznatljivo:
Transcendira subjekta

Fizička pojavnost stvari

Metafizička suština stvari